

Instanța de fond: Judecătoria Bălți (sediul Central)
Judecător: Natalia Costăș
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți
Judecători: A.Albu, A.Toderaș, Eu.Bejenaru

DECIZIE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

Având în componența sa:

Președintele ședinței, judecător:
judecători:

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Dumitru Visternicean

examinând recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Colba Olga împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți privind contestarea actului administrativ și obligarea de a recalcula pensia pentru limita de vârstă, împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2017,

c o n s t a t ă :

La 28 martie 2016, reclamanta Colba Olga s-a adresat o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți (în continuare CTAS Bălți) privind contestarea actului administrativ și obligarea de a recalcula pensia pentru limita de vârstă.

Pe parcursul examinării cauzei, la 15 aprilie 2016 și, respectiv la 07 aprilie 2017, Colba Olga a depus cereri de concretizare a cererii de chemare în judecată inițiale, în motivarea cărora a invocat că la 23 noiembrie 2015 a prezentat la CTAS Bălți setul de documente pentru a i se stabili pensia pentru limită de vârstă, care prevedea: certificatele privind salariul de la locurile de muncă de bază, cât și de la cele prin cumul, până în anul 1999.

A indicat reclamanta că la 20 ianuarie 2016 i-a fost eliberată legitimația de pensionare, unde au fost indicate două sume diferite pentru aceeași dată, motiv pentru care consideră că a fost efectuat un recalcul al pensiei.

A specificat că la calcularea pensiei, i-a fost comunicat că sumele asigurate nu au fost incluse, la fel nu a fost inclusă nici perioada de activitate la Școala de

arte Ciprian Porumbescu din ianuarie până la mijlocul lunii august 2003, perioada de activitate la baza turistică din septembrie până în decembrie 2004, perioada de activitate în Liceul „Maxim Gorkii” din septembrie până în decembrie 2006, la fel au fost schimbate cupoanele din luna august 1992 în ruble din 1989 și ca rezultat a fost micșorat stagiul de muncă, au mai fost schimbați leii din luna decembrie 1993 în rublele din 1989.

Consideră reclamanta că lipsa sumelor asigurate pentru luna iulie 2003 în calculul pensiei sale nu corespunde realității, deoarece în anul 2003 a lucrat în calitate de profesor la școala de arte Ciprian Porumbescu și prin cumul la liceul „Petru cel Mare” și în liceul „Alexandr Pușkin”. A mai indicat că pe contul ei la CTAS Bălți la rubrica liceul „Petru cel Mare” pentru luna iunie anul 2003 este indicată suma de 626,40 lei, ceea ce înseamnă că suma dată a fost calculată pentru 62 zile calendaristice, adică pentru lunile iunie și iulie după finisarea anului. Faptul că în toate școlile au fost achitate plățile pentru concediile de odihnă, se confirmă cu sumele asigurate pentru luna iunie care figurează în contul personal. Având în vedere că Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat ia în considerație numărul de luni pentru care sunt calculate sumele asigurate, atunci reiese că la calcularea pensiei reclamantei a influențat repartizarea incorectă a sumelor pentru perioada concediului de vară din toate instituțiile unde activa prin cumul, ceea ce este inadmisibil.

A mai indicat reclamanta că, pentru anul 1992 nu a fost luat în calcul certificatul privind salariul de la locul de muncă de bază la Școala nr.17, carnetul de muncă, dar numai s-a ținut cont de suma din perioada ianuarie-iulie 1992 de la locul de muncă prin cumul, în așa mod în calculul pensiei nu a fost inclusă luna august 1992, motiv pentru care la 27 ianuarie 2016 s-a adresat cu cerere prealabilă către pârâtă privind efectuarea recalculului pensiei sale, însă prin răspunsul din 12 martie 2016 pârâta i-a refuzat în satisfacerea cererii.

Considerând că îi este lezat dreptul la proprietate consfințit în art. 1 din Protocolul nr. 1, art. 46 din Constituția RM, precum și dreptul la asistență și protecție socială garantat de art. 47 al Constituției RM, reclamanta Colba Olga s-a adresat instanței de judecată cu prezenta cerere de apărare a drepturilor pretins încălcate, solcitând în urma concretizării cererii, anularea deciziei CTAS Bălți nr. 02/216/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei, obligarea pârâtei de a înlătura încălcările și a efectua un recalcul al pensiei, incluzând perioada de activitate la Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din ianuarie până la mijlocul lunii august 2003, perioada de activitate la baza turistică din septembrie-decembrie 2004, perioada de activitate la liceul „Maxim Gorkii” din septembrie-decembrie 2006, perioada de activitate și lucrări în Școala Medie nr. 17 și școala muzicală din 1992, a include în stagiul de cotizare perioada iulie 1988 în mărimea bursei leniniste, în mărime de 100 ruble și august 1988 achitați de Școala profesională de pedagogie muzicală din mun.Bălți în mărime de 123,75 ruble, indemnizația de întreținere și 150 ruble - salariul pentru luna august anul 1988, a include în stagiul de cotizare perioada de 01 octombrie 1977 – 31 mai 1978 în sumă de 93,30 ruble, plăți lunar la școala muzicală din Bălți, studiile la zi în Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice din 01 septembrie 2011 – 30 iulie 2015 și a efectua recalculul

pensiei din momentul primirii acesteia, luând în considerație actele prezentate, totodată a solicitat și încasarea din contul pârâtei în beneficiul său a cheltuielilor de judecată (vol.I,f.d.f.d.2,28,179).

Prin hotărârea Judecătorei Bălți (sediul Central) din 02 mai 2017, cererea de chemare în judecată înaintată de Colba Olga a fost respinsă ca fiind nefondată (vol.I,f.d.188).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 03 mai 2017 Colba Olga a declarat apel nemotivat, iar la 26 iunie 2017 apel motivat împotriva aceleiași hotărâri, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă în sensul declarat (vol.I,f.d.f.d.191,208).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat de către Colba Olga, casată hotărârea Judecătorei Bălți (sediul Central) din 02 mai 2017 și pronunțată o hotărâre nouă, prin care cererea de chemare în judecată depusă de către Colba Olga a fost admisă parțial, fiind dispusă anularea deciziei CNAS nr.02/2016/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei Colba Olga, cu obligarea CNAS de a-i efectua recalcularea mărimii pensiei pentru limită de vârstă, incluzând perioada de activitate la Școala de Arte Ciprian Porumbescu din ianuarie până la mijlocul lunii august 2003, perioada de activitate la baza turistică din septembrie-decembrie 2004, perioada de activitate la liceul „Maxim Gorkii” septembrie-decembrie 2006, perioada de activitate în Școala Medie nr. 17 și școala muzicală din 1992. S-a respins pretenția reclamantei Colba Olga privind includerea în stagiul de cotizare a perioadei iulie 1988 în mărimea bursei leniniste, în mărime de 100 ruble și august 1988 achitați de Școala profesională de pedagogie muzicală din mun.Bălți în mărime de 123,75 ruble, a indemnizației de întreținere și 150 ruble - salariul pentru luna august anul 1988, a includerii în stagiul de cotizare perioada de 01 octombrie 1977 – 31 mai 1978 în sumă de 93,30 ruble, plățiți lunar la școala muzicală din Bălți, studiile la zi în Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice din 01 septembrie 2011 – 30 iulie 2015. S-a mai dispus încasarea din contul CNAS în beneficiul apelantei Colba Olga a cheltuielilor de judecată în sumă de 3000 lei.

Invocând netemeinicia și ilegalitatea deciziei enunțate, la 05 februarie 2018, CNAS a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2017 cu menținerea hotărârii Judecătorei Bălți (sediul Central) din 02 mai 2017.

În susținerea recursului s-a indicat că, la examinarea cauzei instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei.

La fel s-a indicat că, la caz, decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată și care urmează a fi casată, pe motiv că nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și s-a interpretat în mod eronat legea.

În acest sens, invocă că, instanța de apel nu a reținut faptul că, decizia recurată nu va putea fi pusă în executare, deoarece instanța ierarhic inferioară dispunând obligarea CNAS la recalcularea pensiei intimitei – reclamante prin includerea perioadelor indicate în decizie, nu a stabilit și nu a indicat care este

acel venit realizat de către intimată și dacă au fost achitate contribuțiile obligatorii în acest sens.

În rezultat, instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând o hotărâre neîntemeiată de admitere parțială a acțiunii, astfel fiindu-i încălcat în mod direct dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei, pe când prima instanță a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei (vol.II,f.d.21-25).

La 27 martie 2018 în adresa intimatei a fost expediată copia recursului declarat de CNAS cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referinței (vol.II,f.d.30), iar la 27 aprilie 2018, Colba Olga a prezentat referință la recursul declarat de către CNAS, în care a invocat caracterul neîntemeiat al acestuia, solicitând respingerea recursului ca inadmisibil. Or, recurenta nu a invocat careva temeuri care să se încadreze în prevederile art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, din care considerent consideră decizia instanței de apel întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este declarat în termen, având în vedere faptul că, decizia recurată a fost pronunțată la 21 noiembrie 2017 (vol.II,f.d.4) și recepționată de către CNAS la 12 februarie 2018 (vol.II,f.d.16), pe când recursul a fost depus la 05 februarie 2018, adică anterior recepționării actului judecătoresc contestat (vol.II,f.d.21).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 mai 2018, recursul declarat de către CNAS a fost considerat admisibil și fără a prejudicia fondul a fost dispusă judecarea acestuia de către completul din 5 judecători (vol.II,f.d.35).

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat, care urmează a fi respins cu menținerea integrală a deciziei instanței de apel.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și după caz hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Conform art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 statuează că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Așa-dar, după cum denotă actele cauzei, la data de 23 noiembrie 2015 Colba Olga a depus la CTAS Bălți o cerere pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă (f.d.128), iar la 16 decembrie 2015 de către CTAS Bălți a fost emisă decizia nr. 02/2015/65805 privind stabilirea și acordarea pensiei reclamantei Colba Olga în sumă de 1817,34 lei (f.d.57).

La fel, s-a constatat că la stabilirea cuantumului pensiei reclamantei au fost luate în calcul perioadele de asigurare: 15 august 1979 – 31 august 1983, 15 august 1988 – 17 august 1992, 01 septembrie 1992 – 30 iunie 2003, 01 august 2003 – 23 noiembrie 2015, precum și perioada de studii la secția de zi în instituțiile de învățământ superior pentru perioada: 01 septembrie 1983 – 18 iunie 1988.

Deci, în rezultatul examinării documentelor din dosarul de pensionare, reclamantei i-a fost stabilită pensie pentru limită de vârstă, calculată pentru un stagiu de cotizare realizat până la 01 ianuarie 1999 de 19 ani 02 luni și după 01 ianuarie 1999 de 16 ani 08 luni, în total 36 ani și reieșind din venitul mediu asigurat, acesteia i s-a calculat o pensie pentru limită de vârstă în sumă de 1817,34 lei (f.d.57).

Ulterior, la 13 ianuarie 2016 ca urmare a măririi veniturului mediu asigurat de la suma de 2801,66 lei până la suma de 2828,53 lei, de către CTAS Bălți a fost emisă decizia nr. 02/2016/226 privind recalcularea pensiei reclamantei, cuantumului pensiei fiind modificat de la suma de 1817,34 lei până la suma de 1824,12 lei (f.d.58,12).

Nefiind de acord cu decizia CTAS Bălți din 13 ianuarie 2016, la 27 ianuarie 2016 Colba Olga a expediat în adresa CNAS și CTAS Bălți cererea prealabilă, solicitând să fie efectuat un recalcul al pensiei în conformitate cu legislația în vigoare în corespundere cu documentele prezentate la CTAS Bălți, adică conform certificatelor cu privire la salariu, certificatelor care confirmă specificul activității sale de muncă, copiile diplomelor sale, precum și înscrierilor din carnetele de muncă (f.d.5-6).

Prin răspunsul nr. C-104/16 din 26 februarie 2016 eliberat de CNAS, reclamantei i s-a comunicat că indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă nu au fost luate în calcul, astfel cum din acestea nu se achită impozit în

fondul social, la fel reieșind din faptul că în contul său personal nu erau indicate datele cu privire la primirea salariului în perioada septembrie-decembrie 2001 la Liceul Teoretic „Petru cel Mare” și în perioada ianuarie-iunie 2003 la Direcția de învățământ tineret și sport, la calcularea pensiei acest venit nu a fost luat în considerație. Reclamantei i s-a explicat și faptul că mărimea pensiei a fost revizuită reieșind din venitul mediu asigurat pentru perioadele indicate mai sus, cât și pentru perioada ianuarie-iunie 2004, deoarece au fost modificate sumele din data inițială a calculării pensiei. Astfel, din venitul mediu asigurat de 2828,53 lei, luând în considerație stagiul de cotizare al reclamantei de 36 de ani, mărimea pensiei constituie suma de 1824,12 lei. Totodată, a fost informată despre faptul că mărimea vărsărilor la fondul social pentru luna august 1992 nu a fost luată în calcul, deoarece coeficientul individual pentru perioada: 01 decembrie 1988 – 30 noiembrie 1993 este mai mic decât coeficientul de indexare a pensiei, astfel recalcularea pensiei din acest considerent nu este rațională, deoarece va duce la micșorarea cuantumului acesteia (f.d.7-8).

Considerând că prin răspunsul CNAS îi este lezat dreptul la proprietate consfințit în art. 1 din Protocolul nr. 1, art. 46 din Constituția RM, precum și dreptul la asistență și protecție socială garantat de art. 47 al Constituției RM, reclamanta Colba Olga s-a adresat instanței de judecată cu prezenta cerere de apărarea drepturilor pretins încălcate, solcitând în urma concretizării cererii, anularea deciziei CTAS Bălți nr. 02/216/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei, obligarea pârâtei de a înlătura încălcările și a efectua un recalcul al pensiei, incluzând perioada de activitate la Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din ianuarie până la mijlocul lunii august 2003, perioada de activitate la baza turistică din septembrie-decembrie 2004, perioada de activitate la liceul „Maxim Gorkii” din septembrie-decembrie 2006, perioada de activitate și lucrări în Școala Medie nr. 17 și școala muzicală din 1992, a include în stagiul de cotizare perioada iulie 1988 în mărimea bursei leniniste, în mărime de 100 ruble și august 1988 achitați de Școala profesională de pedagogie muzicală din mun.Bălți în mărime de 123,75 ruble, indemnizația de întreținere și 150 ruble - salariul pentru luna august anul 1988, a include în stagiul de cotizare perioada de 01 octombrie 1977 – 31 mai 1978 în sumă de 93,30 ruble, plătiți lunar la școala muzicală din Bălți, studiile la zi în Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice din 01 septembrie 2011 – 30 iulie 2015 și a efectua recalculul pensiei din momentul primirii acesteia, luând în considerație actele prezentate, totodată a solicitat și încasarea din contul pârâtei în beneficiul său a cheltuielilor de judecată (vol.I,f.d.f.d.2,28,179).

Reieșind din solicitările expuse în cererea de chemare în judecată, obiectul acțiunii ține de drepturile persoanei la asigurare în caz de bătrânețe, drepturi ce fac parte din categoria drepturilor sociale.

În acest sens, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit

și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecții mai largă.

În acest context, în cauza Stec și alții v. Marea Britanie (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005) Marea Cameră a Curții Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părți la Convenție dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autoritățile naționale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile și veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile proprii societăți (Terazzi SRL v. Italia, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, și Wiczorek v. Polonia, hotărârea din 8 decembrie 2009, § 59).

Deși principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile și în cazul pensiilor (Stummer v. Austria [MC], hotărârea din 7 iulie 2011, § 82), totuși, dispozițiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit quantum (Maggio și alții v. Italia, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).

În același timp, în cazul în care quantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea mutatis mutandis Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa (James și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 21 februarie 1986). Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive (Maggio și alții v. Italia).

Fiind investită cu judecarea cauzei în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției date, instanța de fond a reținut că decizia nr. 02/216/226 din 13 ianuarie 2016 emisă de CTAS Bălți cu privire la stabilirea

pensiei reclamantei, a fost adoptată în corespundere cu legislația în vigoare și în baza documentelor prezentate de către reclamanta Colba Olga și careva temeieri de anulare a acesteia pe parcursul examinării cauzei nu au fost stabilite (f.d.192-197).

Judecând apelul declarat de către Colba Olga, instanța de apel l-a admis, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Colba Olga.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că, deși prima instanță corect și-a întemeiat hotărârea pe Legea nr.156 privind sistemul public de pensii, totuși textul articolelor citate conțineau prevederile în vigoare la data pronunțării hotărârii și nu la data emiterii deciziei contestate a CNAS. La fel, instanța de apel a stabilit că, nu era în vigoare nici Hotărârea Guvernului nr.165 din 21 martie 2017 prin care s-a aprobat modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru pensii, motiv pentru care instanța de apel a ajuns la concluzia de a casa hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care a soluționa fondul cauzei.

Totodată, cu referire la temeinicia acțiunii, Curtea de Apel Bălți a concluzionat că nu-i poate fi imputat apelantei în calitate de beneficiar al pensiei pentru limită de vârstă neintroducerea sau introducerea incompletă a datelor în sistemul informațional al CNAS odată ce apelanta a activat concomitent la mai multe instituții de învățământ prezentând instanței dovezi în acest sens (f.d.4,10,11,92,93,94,139,140,142), or, după anul 1999 dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, iar informația despre venit și contribuții se prezenta de patron cu introducerea ulterioară a datelor de către instituțiile specializate ale statului (vol.II,f.d.6-14).

Aici, este de menționat că, deși reclamanta prin cererea de chemare în judecată, inclusiv ulterior prin cererile de concretizare a acțiunii a solicitat anularea deciziei CTAS Bălți nr.02/2016/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei Colba Olga (f.d.2,28,179), iar instanța de apel examinând cauza în ordine de apel a dispus anularea deciziei CNAS nr.02/2016/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei Colba Olga, instanța de apel nu a încălcat normele de drept procedural, or, potrivit art. 44 alin. (4) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08 iulie 1999, casele teritoriale sînt structuri teritoriale ale Casei Naționale și nu au calitatea de persoană juridică.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel corect a dispus anularea deciziei CNAS nr.02/2016/226 din 13 ianuarie 2016 privind recalcularea pensiei reclamantei Colba Olga cu obligarea CNAS de a-i efectua recalcularea mărimii pensiei pentru limită de vârstă.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanței de apel despre necesitatea admiterii parțiale a acțiunii justă, ea avînd la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 CPC. Instanța de apel a stabilit corect situația de fapt și de drept în prezenta speță, a dat o apreciere obiectivă

probelor administrate și a emis o decizie întemeiată și legală care corespunde legislației în vigoare.

Colegiul judiciar reiterează în prezenta speță prevederile art. 1 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în redacția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 201 din 28 iulie 2016, în vigoare până la 31 decembrie 2016, Monitorul Oficial nr.293-305/630 din 09 septembrie 2016), care statuează expres că pensia reprezintă un drept bănesc convenit asiguratului, în condițiile prezentei legi, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat. Stagiul de cotizare reprezintă însumarea a perioadelor de activitate în care s-a plătit contribuția la fondul de pensii. Iar, venit asigurat reprezintă venit pe care s-au plătit contribuții de asigurări sociale și care constituie baza de calcul al pensiei în sistemul public.

Totodată, potrivit art. 7 din aceeași lege, dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

În baza art.8 alin.(1) și (2) din Legea enunțată, baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

Iar conform art.9 lit.a) din Legea sus-indicată, în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii: a) pensie pentru limită de vîrstă.

În conformitate cu art. 10 al aceleiași legi privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie îl au persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege. Dreptul la pensie se cuvine și poate fi solicitat de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil.

Potrivit art.17 alin. (1) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08 iulie 1999 (în vigoare la data emiterii actului administrativ ce se solicită a fi anulat în prezenta speță), în sistemul public sînt contribuabili, după caz: a) asigurații care datorează contribuții individuale de asigurări sociale; b) angajatorii; c) persoanele juridice asimilate, în condițiile prezentei legi, angajatorului, la care își desfășoară activitatea asigurații prevăzuți la art. 4 pct. 2).

Conform art.25 alin.(1) și (2) din aceeași lege privind sistemul public de asigurări sociale, contribuția individuală de asigurări sociale datorată de asigurații cu contract individual de muncă se reține și se virează lunar de către angajator la bugetul asigurărilor sociale de stat. Angajatorul calculează contribuția de asigurări sociale pe care o datorează bugetului asigurărilor sociale de stat și o virează lunar, împreună cu contribuțiile individuale reținute de la angajații săi asigurați.

Potrivit art. 50 alin. (1) lit. e) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, în afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat

următoarele activități pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi (și anume 01 ianuarie 1999): studiul în instituțiile de învățămînt superior de zi.

Conform art. 53 din aceeași lege, pensia pentru limită de vîrstă se determină prin cumularea drepturilor de pensie din perioada anterioară (pînă la 01 ianuarie 1999) și cea posterioară intrării în vigoare a Legii sus-menționate (după 01 ianuarie 1999).

Pentru perioada de activitate realizată pînă la 01 ianuarie 1999 pensia se determină pe baza coeficientului individual al salariului pensionarului, care reprezintă raportul dintre suma salariului pentru oricare 60 de luni consecutive din ultimii 15 ani de activitate pînă la 01 ianuarie 1999 și suma salariului mediu pe țară pentru aceeași perioadă, iar pentru perioada de activitate realizată după 01 ianuarie 1999 baza de calcul a pensiei o constituie venitul (salariul) mediu lunar asigurat realizat pe întreaga perioadă de după 01 ianuarie 1999 pînă la adresarea după pensie.

Potrivit pct.1-3 ale Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 417 din 03 mai 2000 (în vigoare la data emiterii actului administrativ ce se solicită a fi anulat în prezenta speță), stagiul de cotizare reprezintă însumarea perioadelor de activitate în care au fost plătite contribuțiile de asigurări sociale la fondul de pensii. Realizarea stagiului de cotizare constituie o condiție necesară a stabilirii pensiilor pentru limită de vîrstă, de invaliditate, de urmaș, în conformitate cu Legea privind pensiile. Stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei include perioade contributive și perioade necontributive. Perioadele contributive includ activitățile la desfășurarea cărora persoana este supusă asigurărilor sociale. Se consideră necontributive perioadele, în care persoana nu este supusă asigurărilor sociale, dar în temeiul legii ele se includ în stagiul de cotizare (serviciul militar, studiile în instituțiile de învățămînt universitar, îngrijirea unui invalid de gradul I, îngrijirea unui copil pînă la vîrsta de 3 ani etc.)

Conform pct.8 al aceluiași Regulament, în stagiul de cotizare se includ următoarele perioade necontributive realizate înainte de 1 ianuarie 1999: perioada de studii în instituțiile de învățămînt universitar de zi (institute, universități, academii).

Pct.10-11 din Regulamentul nominalizat, prevăd că, în stagiul de cotizare se includ perioadele de activitate pe bază de contract individual de muncă sau activitatea de muncă individuală, perioada activității în propriile gospodării țărănești (de fermier) și a membrilor acestor gospodării, indiferent de caracterul și durata lucrului, cu condiția achitării contribuțiilor de asigurări sociale pentru aceste perioade. Stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite (art.19, alin.(1), art.21 din Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale) și împărțirea acestor sume la 12. Rezultatul obținut se rotunjește pînă la o unitate după virgulă.

Conform pct.20-22 al aceluiași Regulament, stagiul de cotizare se stabilește în baza documentelor eliberate de la locul de muncă, serviciu, studii sau altei activități, care se includ în stagiul de cotizare, sau a documentelor

eliberate de organizațiile ierarhic superioare, precum și de instituțiile de arhivă. Stagiul de cotizare, realizat înainte de intrarea în vigoare a Legii privind pensiile și pînă la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale, se confirmă prin carnetul de muncă sau pe baza altor documente, eliberate în modul stabilit. După introducerea evidenței individuale de asigurări sociale stagiul de cotizare se determină în baza datelor din codul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale. Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, prevăzut la pct.21 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscriri incorecte și imprecise sau în care lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adevăratele, extrasele din ordine, conturile personale, statele de salarii, legitimații, referințe, contractele și acordurile de muncă în scris avînd note referitoare la realizarea acestora, foile matricole și listele-formular, carnetele de membru al artelurilor cooperatiste de producție și alte documente ce conțin informații referitoare la perioada de muncă.

Iar conform art.7 alin. (1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale nr. 489-XIV din 08 iulie 1999.

Raportând normele legale enunțate la circumstanțele speței deduse judecății, instanța de recurs constată că, instanța de apel just a ajuns la concluzia precum că decizia nr. 02/216/226 emisă la 13 ianuarie 2016 de către CNAS cu privire la stabilirea pensiei reclamantei, a fost adoptată contrar legii, motiv pentru care urmează a fi anulată cu obligarea CNAS de a-i efectua recalcularea mărimii pensiei pentru limită de vîrstă, incluzând perioada de activitate la Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din ianuarie pînă la mijlocul lunii august 2003, perioada de activitate la baza turistică din septembrie-decembrie 2004, perioada de activitate la liceul „Maxim Gorkii” din septembrie-decembrie 2006, perioada de activitate în Școala Medie nr. 17 și școala muzicală din 1992.

Aici, nu pot fi reținute argumentele recurente CNAS, preluate de către prima instanță precum că prin prisma art. 7 din Legea privind sistemul public de pensii, în stagiul de cotizare a reclamantei Colba Olga, perioadele respective nu au fost incluse, deoarece agenții economici n-au achitat contribuțiile de asigurări sociale.

Într-adevăr, potrivit art.7 din Legea privind sistemul public de pensii (în vigoare la data emiterii deciziei care se solicită a fi anulată în prezenta speță) dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, iar în stagiul de cotizare a reclamantei, însă această normă de drept material nu poate constitui drept temei pentru respingerea acțiunii, în situația în care obligația prezentării declarațiilor persoanei asigurate REV-5 și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale pentru fiecare persoană asigurată angajată, constituie o obligație a angajatorului și nu a salariatului, respectiv nu-i poate fi imputată reclamantei Colba Olga neexecutarea obligațiilor de către angajatorii săi de virare lunară la bugetul asigurărilor de stat a contribuțiilor individuale, or, acestea au fost real reținute din salariu angajatului, cu atît mai mult că, potrivit

art. 29 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08 iulie 1999 (în vigoare până la 01 ianuarie 2017), nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu poate afecta plata drepturilor cuvenite asiguraților.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul relevă că la caz s-a constatat cu certitudine că reclamanta a activat concomitent la mai multe instituții de învățământ, inclusiv la: Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din ianuarie până la mijlocul lunii august 2003; baza turistică din septembrie-decembrie 2004; liceul „Maxim Gorkii” din septembrie-decembrie 2006; Școala Medie nr. 17 și școala muzicală din 1992 prezentând instanței dovezi în acest sens (f.d.4,10,11,92,93,94,139,140,142), iar după anul 1999 dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, iar informația despre venit și contribuții se prezenta de patron cu introducerea ulterioară a datelor de către instituțiile specializate ale statului.

Neîntemeiate sunt și argumentele recurentului CNAS precum că neinclusiunea în stagiul de cotizare a lunii august 1992, a avut loc din considerentul că coeficientul nivelului profesional din luna dată este mai mic decât coeficientul personal în conformitate cu care s-a calculat pensia reclamantei și includerea acestei luni nu ar fi dus decât la micșorarea cuantumului pensiei reclamantei Colba Olga, ceea ce este inadmisibil.

Or, în calitate de beneficiar al pensiei pentru limită de vârstă reclamanta – intimată Colba Olga, care dispune de capacitate de exercițiu deplină și este persoana interesată în mărimea pensiei ce îi va fi achitată, este în drept să aleagă lunile pentru calcularea coeficientului personal.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel corect a concluzionat că în prezenta speță urmează a fi admisă și pretenția reclamantei Colba Olga invocată în cererea de chemare în judecată privind obligarea CTAS Bălți de a-i include perioada de activitate în Școala Medie nr. 17 (f.d.42) și în Școala muzicală din 1992 și anume luna august.

Referitor la solicitarea reclamantei invocată în cererea de chemare în judecată cu privire la includerea în stagiul de cotizare: studiile la zi în Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice din 01 septembrie 2011- 30 iulie 2015, aceasta corect a fost considerată nefondată și respinsă ca neîntemeiată.

Or, potrivit art.50 alin. (1) lit.e) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare în perioada de referință) studiul în instituțiile de învățământ superior de zi se include în stagiul de cotizare doar dacă a fost desfășurat până la 1 ianuarie 1999, condiție ce nu se atestă la caz.

Este de menționat că aceeași prevedere, în esență, este inclusă și în pct. 8 al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 417 din 03 mai 2000 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei (în vigoare în perioada de referință-abrogată la 24 martie 2017), conform căruia în stagiul de cotizare se include perioada necontributivă realizată înainte de 1 ianuarie 1999 și anume perioada de studii în instituțiile de învățământ universitar de zi (institute, universități, academii).

Cu referire la solicitarea reclamantei invocată în cererea de chemare în judecată cu privire la includerea în stagiul de cotizare: luna iulie 1988 în mărimea bursei leniniste de 100 ruble și luna august 1988 în care i s-a achitat indemnizația de întreținere în mărime de 123,75 ruble de către Școala profesională de pedagogie muzicală din mun. Bălți, precum și 150 ruble salariul pentru luna august anul 1988, la fel, includerea în stagiul de cotizare perioada de 01.10.1977-31.05.1978 în sumă de 93,30 ruble, plătiți lunar la școala muzicală din Bălți, Colegiul reiterează prevederile art.33 alin.1 lit.a) din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, potrivit căruia reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie.

Sub aspectul acestei prevederi legale și reieșind din obiectul acțiunii, instanța de recurs constată că, instanța de apel just a ajuns la concluzia despre faptul că această solicitare a reclamantei n-a fost înaintată la faza inițială de confirmare a dreptului la pensie, prin urmare acestea reprezintă în sine circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, care cad sub incidența prevederilor art.33 al Legii nr.156 din 14 octombrie 1998, motiv pentru care corect a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, cu atât mai mult că însăși reprezentantul pârâtei în cadrul ședinței de judecată a explicat că dacă reclamanta va prezenta toate documentele necesare care să ateste cele invocate, în cazul dat pârâta va reexamina dreptul la pensie a reclamantei Colba Olga.

În corespundere cu art. 82 CPC, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei, iar potrivit art. 90 lit. i) CPC, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: cheltuielile de asistență juridică.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) CPC RM, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Iar potrivit art. 96 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Sub aspectul acestor prevederi legale, instanța de recurs constată că instanța de apel, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, just a ajuns la concluzia dispunerii încasării din contul CNAS în beneficiul reclamantei Colba Olga a cheltuielilor de judecată pentru acordarea asistenței juridice în sumă de 3000 lei. Or, Colba Olga a prezentat în susținerea cerinței de încasare a cheltuielilor pentru asistență juridică bonul de plată seria DAA nr. 02445253 din 12 mai 2016 pentru suma de 3000 lei în original (f.d.178), sumă care este apreciată de către instanța de recurs ca fiind reală, necesară și rezonabilă pentru perfectarea actelor procesuale necesare pentru soluționarea prezentei cauze.

Aici este de menționat că onorariul dispus spre încasare în sumă de 3000 lei, nu poate fi apreciat ca fiind exagerat, deoarece corespunde criteriului rezonabilității și din aceste considerente urmează a fi compensat de către recurenta CNAS, cu atât mai mult că, avocatul Caraiman Marianna a întocmit

un șir de acțiuni procesuale necesare pentru soluționarea cauzei, prin urmare, costurile și cheltuielile suportate au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Alte argumentele invocate de recurentă în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele, care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de apel, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2017, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Colba Olga împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Bălți privind contestarea actului administrativ și obligarea de a recalcula pensia pentru limita de vârstă.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător:

Oleg Sternioală

Judecători:

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Dumitru Visternicean